

Uusiottam 10 kpl

Saaj. 28 / 12 23.

Liite 16.

S U O M E N P A N K I N

H E R R O I L L E P A N K K I V A L T U U S M I E H I L L E .

2
Suomen Pankin joulukuun 1 p:nä toimeenpanema diskonton korotus 8 %:sta 10 %:iin ja pankin sitä ennen ja sen yhteydessä toimeenpanema luotonkiristäminen on maan liikemiesten keskuudessa herättänyt suurta kummastusta ja levottomuutta, joka voi johtaa koko maan talouselämän varsin vakaviin seurauksiin. Suomen Tukkukauppiain Liiton yleisessä kokouksessa t.k. 18 p:nä, jossa oli läsnä viisikymmentä tukkukauppiasta maan eri osista, on diskontonkorotus ja sen synnyttämä tilanne ollut käsiteltävänä, ja saamme täten Herroille Pankkivaltuusmiehille esittää sen käsityksen kyseellisestä asiasta, joka mainitussa kokouksessa aivan yksimielisesti ilmeni.

2
Suomen Pankin taholta ei tapantunutta diskontonkorotusta ole yksityiskohtaisemmin perusteltu. On vain mainittu, että yleinen asema rahamarkkinoillamme, valuuttapoliittiset näkökohdat ja maan talouselämän yleinen suunta olisivat sitä vaatineet. Mitä ensinmainittuun syyhyn tulee, sallittakoon huomauttaa, että sikäli kuin yleistä asemaa rahamarkkinoilla voi arvostella Suomen Pankin ja talletuspankkien tilailmoitusten perustuksella, ei asema rahamarkkinoilla loppusyksystä ole kiristynyt, vaan päinvastoin helpottunut, seikka, joka saa luonnollisen selityksensä valtiolainain kautta maahan tulleesta valuutasta.

Suomen Pankin vekselisalkku on laskenut 834 milj. mk:sta syyskuun lopussa 603 milj. mk:aan marraskuun lopussa. Pankin aseman helpo-
mista osoittaa erikoisesti se seikka, että liikkeessä oleva seteli
marraskuun 23 p:nä saavutti alirajansa kolmeen vuoteen, 1298 milj.
Myöskin talletuspankkien tilassa tapahtui marraskuun aikana paran-
Rediskonttaus kasvoi marraskuussa, joka yleensä asettaa pankeille
suuret vaatimukset, vain 12,4 milj. mk:lla.

Edellä esitetyt numerot osoittavat, ettei yleinen asema
rahamarkkinoillamme olisi diskontonkorotusta vaatinut ja että se
tarkoituksena niin muodoin on täytynyt olla pyrkimys kiristää
deflatoorisessa tarkoituksessa, ja että diskonton korotus on käsit-
vä valuuttapolitiikan välineenä. Yleinen mielipide meillä on täy-
vakiintunut siitä, että markan vakiinnuttamista on ajettava ilman
että talouselämässä syntyy sellaisia suuria häiriöitä, joita viime
vuosina on ollut eräissä muissa maissa. Samoin ei maan taloudell-
sissa piireissä liene mitään erimielisyyttä siitä, että sellainen
luotonkiristämispolitiikka, jota Suomen Pankki on ryhtynyt ajamaan
ennemmin tai myöhemmin johtaa taloudellisiin häiriöihin, joitten
raukset saattavat asettaa koko vakaannuttamispolitiikan vaaranalaiseksi.
Jos taas diskonton korotus on tarkoitettu toimenpiteeksi, jolla
aikaisesti ja lyhyeksi aikaa pyritään tukemaan markan ulkomaista
ja estämään pankeissa makaavien ulkomaalaisten avistasaattavien poli-
virtaamista, on tämän toimenpiteen tarkoituksettomuus nykyoloissa
pankkimestaholta todistettu, joten meillä ei ole aihetta siihen
jota.

Suomen Pankin taholta on erikoisesti korostettu sitä, että
diskonton korottamisen tarkoituksena on ollut varoittaa maan liike-
niä, ja että siis sillä on ajettu samaa tarkoituspäätä, jota ennen
sotaa vallinneissa oloissa diskontonkorotuksella ajettiin. Ryhty-
niin kouraantuntuvaan varoitukseen kuin kahden prosentin diskonton
rotukseen on Suomen Pankin täytynyt olettaa, että maan talouselämän
yleinen suunta ei ole ollut kansantaloudellisesti terve.

Meillä ei ole syytä kajota muihin puoliin talouselämäämme
kauppaan, sitäkin suuremmalla syyllä kuin ilmeisesti juuri kaupan

2

hitys viime kuukausina on ollut vaikuttavana tekijänä Suomen Pankin maan talouselämän yleisestä suunnasta saamaan käsitykseen. Voimme tällöin aluksi todeta, että mitään laajennuksia ja uusien yritysten perustamista ei kaupan alalla ole tänä vuonna tapahtunut. Päinvastoin on lukuisia liikkeitä likvideerattu ja muittenkin toimintaa supistettu. Ne harvat vastaperustetut liikkeet, jotka vuoden aikana ovat aloittaneet toimintansa, juontavat miltei poikkuksetta alkunsa entisistä liikkeistä ja ovat niin ollen reorganisatioilmiöitä. Mitä taasen tuonnin suuruuteen tulee, voidaan kyllä todeta, että se osoittaa melkoista kasvamista edelliseen vuoteen verraten ja että tuonnin määrä lähentelee v:n 1913 tuontia. Mutta nähdäksemme ei tälläistä kehitys-suuntaa voida pitää epäterveenä. Maamme taloudellisessa rakenteessa ei ole tapahtunut viime kymmenen vuoden kuluessa sellaisia muutoksia, jotka suuremmassa määrin vähentäisivät tuontitarvetta. Väkiluvun kasvaminen, kymmenen vuoden aikana tapahtunut taloudellinen kehitys y.m. seikat oikeuttavat pikemmin odottamaan, että tuonti olisi kasvanut vuoden 1913 tuontimäärää suuremmaksi. Että tuonnin kasvamista nykyiseen määräänsä on pidettävä täysin luonnollisena ja terveenä ilmiönä, käy ilmi siitäkin, että elintarpeitten ja nautintoaineitten tuonti edelleen on pienempi kuin 1913 ja että lisäystä on huomattavissa etusijassa teollisuuden raaka-aineissa ja tuotantovälineissä. Myöskin tuontikaupassa ovat olot täysin terveellä kannalla. Osittain valuutta- ja hintavaihteluitten sekä pääomanpuutteen, osittain parantuneen talviliikenteen takia on tuontikaupamme sikäli muuttunut verrattuna vuoden 1913 oloihin, että varastot ovat säännöllisesti pienemmät ja tuonti jakautuu tasaisesti vuoden eri kuukausille. Toimittamamme tiedustelut osoittavat, että tärkeimpiin tuontitavarain varastot olivat joulukuun alussa melkoista pienemmät kuin tavallisesti ennen maailmansotaa, muutamissa tärkeissä artikkeleissa pienemmät kuin säännöllisen kulutuksen turvaaminen sallisi. Syömäviljan tuonnissa esim. on rahoittamisvaikeuksien takia täytyntä siinä määrin tuontia rajoittaa, että talvikuukausina mahdolliset liikennevaikeudet voivat aiheuttaa hetkellisen viljan puutteen.

Edelläolevan perusteella tulemme siihen tulokseen, että tuontimme kasvaminen samoin kuin tuontikaupan yleinen tila ei ole millään tavalla voinut antaa aihetta diskonton korotukseen. Tuontiliikkeemme

eivät ole kaijanneet mitään varoitusta Suomen Pankin taholta, sil-
ne ovat entuudestaan toimineet täysin riittävällä varovaisuudella
Eivätkä ne myöskään nyt diskontonkorotuksen tapahduttua voi ryhty-
tuontia supistamaan, koska se on täysin normaali ja koska kauppias-
tentävä on tyydyttää kulutus eikä sitä säännöstellä. Ainoa seura-
diskontonkorotuksesta tässä suhteessa on se, että kauppiaitten tä-
koroittamalla hintoja hankkia itselleen korvaus kasvaneista korko-
noista ja että ne eivät luottovaikeuksien takia voi taata, että
nöllinen kulutus mahdollisten liikennevaikeuksien aikana tulee ty-
dytetyksi. Toiselta puolen on diskonton korotus synnyttänyt yle-
levottomuutta elinkeinoelämässä, josta kauppakin tulee kärsimään.
Se on horjuttanut monen terveinkin liikkeen asemaa, vaikeuttanut
ollisuuden työskentelyä, enkäissyt tuiki tarpeellista pääomanmuo-
tusta ja synnyttänyt yleistä epävarmuutta maassa sekä epäluuloa
tamme kohtaan ulkomailla. Tästä syystä ja kun ilmeisesti mainitu-
seikat ajan pitkään myöskin tulevat haitallisesti vaikuttamaan Suo-
Pankin pyrkimyksiin saada markka pysyväisesti vakaannutetuksi, joi-
päämäärän saavuttamista mitä pikemmin koko maan talouselämä toivoi-
saamme kunnioittaen Herroille Pankkivaltuusmiehille esittää

että Pankkivaltuusmiehet ryhtyisivät mahdollisimman
toimenpiteisiin Suomen Pankin korkomäärien alentamiseksi

Helsingissä joulukuun 27 p:nä 1923.

SUOMEN TUKKUKAUPPIAIDEN LIITTO

J. A. Honcutal

Paan Hojisaan

Vaa vekselilainastaan
 Suomen Tukkukauppiain liiton puheenjohtajan kehoituksesta laa-
 dittu yksityinen promemoria.

Pitömmälle ei kalli Suomen Pankin olisi sopinut mennä, koska kes-
 kuspankin tehtävänä on suhteellisen hyvänä aikana olla luotonannossaan
 pidättyväinen, voidakseen säästynein voimin pula-aikana asianomaisten

Väite 1. Pankki olisi koronkorotuksen yhteydessä ja sitä ennen-
 kin pannut toimeen luoton kiristämistä. vitään, myös itse pankkeja.

Tämän ankaran väitteen tueksi ei ole esitetty mitään tosiasioita.

Väite 2. Diskonton korotusta ei ole yksityiskohtaisemmin perus-
 Todellinen asianlaita on seuraava.

a) Luotonantoa pankeille.

Rediskonttausesityksiä on evätty vain poikkeustapauksissa, milloin
 jonkun pienen pankin puolelta on ollut kysymys sen luottorajan ylittä-
 misestä, jonka Suomen Pankki luoton vakavaraisuutta silmällä pitäen on
 asianomaiselle asettanut. Sellaiset hyljättyt luottoanomukset ovat kaik-
 kiaan käsittäneet vain muutamia miljooneja eivätkä siis ole voineet
 vaikuttaa rahamarkkinain tilaan. Viitaten siihen, että Suomen Pankin
 rediskonttausten johdosta supistuneet varat eivät salli varsin suuria
 rahoittamisia, on Suomen Pankki pyytänyt asianomaisia, siinä tapaukses-
 sa, että rediskonttauksen lisääminen näyttäytyy tarpeen vaatimaksi, sii-
 tä hyvántahtoisesti tekemään esityksen. Että yksityispankit itse halua-
 vat asiakastensakin eduksi säästää rediskonttausmahdollisuuksiaan raha-
 markkinain edelleen kiristymisen varalta, on kannatettavaa luottopoli-
 tiikkaa.

b) Luotonanto liikkeille.

Kun rahamarkkinain tila v:n 1922 lopulla salli luotonannon laajen-
 tamista, ryhtyi Suomen Pankki sekä pää- että haarakonttoreissaan dis-
 konttaamaan tukkukauppiasten liikevekseleitä helpottaakseen omaa asia-
 kaspiiriään laajemmaltikin rahamarkkinoita ja edistääkseen yleisen kor-
 kokannan alentamista sekä lisätäkseen setelikatteeksi paraiten soveltu-

vaa vekseliainestaan.

Pitemmälle ei kait Suomen Pankin olisi sopinut mennä, koska keskuspankin tehtävänä on suhteellisen hyvänä aikana olla luotonannossaan pidättyväinen, voidakseen säästynein voimin pula-aikana asianomaisten yksityispankkien välityksellä luotonannolla auttaa terveitä, vaikeuksiin joutuneita liikkeitä ja, jos tarvitaan, myös itse pankkeja.

Väite 2. "Diskonton korotusta ei ole yksityiskohtaisemmin perusteltu".

Kts. virallista tiedonantoa lehdissä 1/12 1923. Epävirallisena perusteluna voinee pitää myös valtuusmiesten puheenjohtajan esitelmää 17/12, joka on täydellisimmän referoitu Helsingin Sanomissa 19/12.

Väite 3. "Asema rahamarkkinoilla ei loppusyksystä ole kiristynyt".

Kts. edellisiä.

Lisäksi: Yksityispankkien kotimainen luotonotto (paitsi Suomen Pankilta) kasvoi marraskuussa 123 milj. Samassa kuussa valtio talletti niihin 202 milj. Lainansaanti yleisöltä väheni siis 79 milj. Ulkomaiset talletukset vähenivät marraskuussa 160 milj. Lainananto kasvoi 9 milj. Jännitys eneni siis yksin marraskuussa 248 milj., ellei valtion verran pian takaisin maksettavia talletuksia oteta huomioon. Että valtion talletukset tekivät pankeille mahdolliseksi toistaiseksi lyhentää velkojaan Suomen Pankille ei voi olla rahamarkkinain arvostelun perusteena.

Setelistön liikkeet eivät ilmaise rahamarkkinain tilaa eikä liene tarpeen tässä kosketella niitä koskevia teorioja.

Väite 4. että "Suomen Pankin tarkoituksena on täytynyt olla pyrkiä kiristää luottoa deflatoorisessa tarkoituksessa" on mielivaltainen

otaksuma, joka Suomen Pankin hallinnon kaikkien jäsenten puolesta jo 17 p. joulukuuta, siis ennen Tukkukauppiasliiton kirjelmän syntyä, julkisesti vakuutettiin vääräksi.

Väite 5. Suomen Pankissa ei tiedetä, että sen taholta olisi "erikoisesti korostettu sitä, että diskonton korottamisen tarkoituksena on ollut varoittaa maan liikemiehiä", ei edes tiedetä viime koronkorotuksen yhteydessä tällaista lausutun. Kts. päinvastoin valtuusmiesten puheenjohtajan viivattua lausuntoa Uuden Suomen referaatissa.

Väite 6. "Suomen Pankin on täytynyt olettaa, että maan talouselämän yleinen suunta ei ole ollut kansantaloudellisesti terve" on niinkään otaksuma, joka ei perustu mihinkään Pankin taholta annettuun lausuntoon ja onkin perää vailla. Samoin sen jatko, että ilmeisesti juuri kaupan kehitys on ollut vaikuttavana tekijänä Suomen Pankin muka saamaan käsitykseen. Virallisessa tiedonannossa ei mitään sellaista lausuta ja valtuusmiesten puheenjohtajan esitelmässä puhuttiin yksinomaan tuotantovälineiden suuresta tuonnista sellaisena, joka ulkomais-ten lainain puutteessa sisälsi yli varojen menevää sijoitustoimintaa. Keskustelussa hän taas lausui, ettei muuta tuontia vastaan saata olla mitään muistuttamista, jos tuoduilla tavaroilla on menekkiä sekä, että vain siinä tapauksessa, ettei niillä tulisi olemaan menekkiä, niiden tuontia olisi pidettävä sekä liikkeille että kansantaloudelle haitallisenä tai pääomaa ennenaikojaan sitovana. Esityksen sivulla 3 soditaan siis käsitystä vastaan, jota ei tiedetä Suomen Pankin taholta viime koronkorotuksen yhteydessä esitetyn.

Väite 7. "Koronkorotus estää pääomanmuodostusta" on todistamaton teoria. Liikkeiden suorittama suurempi korkomeno on lisätulo joko pan-

keille tai tallettajille ja selvitystä kaipaa, miksi se toisen kädessä paremmin säästyisi maalle pääomaksi kuin toisen kädessä.

Alote korkomuutoksiin ei muuten ole Pankkivaltuusmiesten vallassa, vaan Suomen Pankin johtokunnan asia. (Pankin Ohjesäännön 32 §.)

luovut. lokkyl.

Lähte 16

Huomautuksia Pankkivaltuusmiesten puheenjohtajan yksityisen promemorian johdosta.

Väite I.

Kuten Pankkivaltuusmiesten puheenjohtajakin huomauttaa on pienempien pankkien rediskonttausanomuksia kokonaan evätty ja suuremmillekin annettu jonkinlainen huomautus siitä että rediskonttausten lisäämistä on varottava. Suomen Pankin entisiltä ajoilta periytynyt tapa määrätä pankkien rediskonttausraja niitten omien varain perustuksella sisältää jo semmoisenaan yrityksen kiristää luottoa, koska pankit eivät voi diskontata liikevekseleitä siinä määrin kuin niitä olisi tarjolla, vaan sen mukaan, miten suuri rediskonttausmahdollisuus niillä on. Kun pankkitarkastus nyttemmin on muodostunut tehokkaaksi ja Suomen Pankki sen kautta aina voi seurata pankkien tilaa, on rediskonttauksen kytkeminen riippuvaksi pankin omista varoista tarpeeton varovaisuustoimenpide, sitäkin suuremmalla syyllä, koska jokaisessa vekselissä jo on kaksi nimeä, joita asianomainen pankki pitää varmana. Vaikka monien keskikokoisten ja pienten pankkien omat varat ovat kymmeniä miljoonia, on niitten rediskonttausoikeus vain muutama miljoona. Ne eivät näin ollen kykene tyydyttämään asiakkaittensa tukkuliikkeitten diskonttaustarvetta. Tosiasia on että aivan ensiluokkaisiakin tavaravekseleitä ei pankkien vähäisten rediskonttausmahdollisuuksien takia ole saatu rahaksimuutetuiksi.

Suomen Pankki on, kuten Pankkivaltuusmiesten puheenjohtaja huomauttaa, syksyllä 1922 Suomen Tukkukauppiainden Liiton anomuksen johdosta ryhtynyt jälleen diskonttaamaan yksityisten tukkuliikkeitten vekseleitä. Päätöstä on kuitenkin toteutettu varsin kaavamaisesti, kun pääasiallisesti vain pankin jo v. 1913 hyväksymät liikkeet ovat saaneet diskonttoluottoa, uudemmat liikkeet vain poikkeustapauksessa. Kuluneena syksynä on monelta taholta tehty valituksia siitä, että Suomen Pankki ei ensinmainituillekaan asiakkailleen ole rajoituksitta antanut luvattua luottoa, kun sitävastoin erinäiset osuusliikkeet edelleen nauttinevat suhteellisesti suurtakin luottoa.

Väite II-III.

Lehdissä I/XII annettu virallinen tiedonanto sisältää vain muutamia ylimalkaisia väitteitä, joitten oikeutuksesta niin pankkimiehet kuin monet liikemiehetkin ovat olleet

toista mieltä. Pankkivaltuusmiesten puheenjohtajan promemoriassa tekemiä laskelmia ei voida hyväksyä. Pankkeihin valtion toimesta talletetut lainavarat ovat otettavat huomioon pankkien tilaa arvosteltaessa. Ulkomaiset lainat otetaan yleensä siinä mielessä, että niitten kautta maahan tullut rahapääoma helpottaisi rahamarkkinain tilaa. Valtio talletti varat pankkeihin samassa mielessä. Näin ollen on pankkien tilaa arvosteltava tosiasiallisten numeroitten perustuksella.

Huomautus että setelistön liikkeet eivät ilmaise rahamarkkinain tilaa sotii vasten yleisen setelipankkiteorian oppeja. Koska kysymys on teoreettinen, sivuutettakoon se.

Väite IV.

Suomen Pankki on kyllä ennenkin monasti väittänyt ettei sillä ole deflatoorisia tarkoituksia. Kauppa ja elinkeinöelämä on ennen kuten nytkin ollut toista mieltä, koska käytäntö on osoittanut että pankin politiikka on ollut deflatoorista. Äskeisestä diskontorokotuksesta on käytännön miesten piireissä vain tämä käsitys.

Väite V.

Pankkivaltuusmiesten puheenjohtaja lausunnossaan Liikemiesyhdistyksessä nimenomaan perusteli äskeitä diskontorokotusta niillä syillä, joita ennen maailmansotaa käytettiin sen perustelemiseksi. Sen päämerkitys oli aina ennen siinä, että se oli varoitusmerkki. Liitto on kirjelmässään todistanut, että sellaista ei tarvittu. Kun pankkivaltuusmiesten puheenjohtaja nyt selittää, ettei Suomen Pankki sitä sellaiseksi tarkoittanutkaan, jää kysyttäväksi, mitä sitten diskontorokotuksella tarkoitettiin. Jos se on käsitettävä valuuttapolitiikan välineenä, täytyy sillä siinäkin tapauksessa ainakin suureksi osaksi olla varoitusmerkin luonne.

Väite VI.

Voidaan mielihyvällä todeta että Suomen Pankilla on sama käsitys liike-elämämme ja talouselämämme yleisestä suunnasta, jonka Liitto kirjelmässään esitti. Teollisuusmiesten selvitetäväksi jätettäkään, onko tuotantovälineitten tuonti ollut liian suuri. Yleinen käsitys maallikkojen keskuudessa on ollut, että teollisuuden koneet ovat kuluneet ja vanhettuneet, ja että teollisuuden tuotanto- ja kilpailukyky jo on vuosikausia tästä seikasta kärsinyt.

Väite VII. Ei ole luonteeltaan teoreettinen, vaan käytännöllinen. Tärkein tekijä

2
pääomanmuodostuksessa on tuotanto,erikoisesti teollisuustuotanto.Korkea korko-
kanta lisää sen tuotantokustannuksia, tekee sen kilpailukyvyttömäksi niin hyvin
kotimaan kuin ulkomaitten markkinoilla ja johtaa lopuksi siihen,että tuotantoa on
supistettava,mikä luonnollisesti vähentää pääomanmuodostusta.Kun maataloutemme pää-
omanmuodostus on suuressa määrin riippuvainen vientiteollisuutemme tuotannosta, vai-
kuttaa supistuminen siinä myöskin välillisesti pääomanmuodostukseen .Talletuskoron
nouseminen puolella prosentilla ei suuriakaan vaikuta pääomanmuodostukseen.Melkoinen
osa koroista menee suoraan kulutukseen, toinen vielä suurempi osa ulkomaalaisille.

Suomen Tukkukauppiain Liiton kirjelmän saavuttua oli Pankkivaltuusmiesten puheenjohtajalla ynnä pankinjohtaja Gråstenilla keskustelu Liiton puheenjohtajan kanssa ja esitettiin siinä ne huomautukset, jotka sittemmin annettiin tälle kirjallisesti mukana seuraavassa yksityisessä promemoriassa. Liiton puheenjohtaja ehkäisi keskustelun johdosta Liiton kirjelmän julkaisemisen ja alisti asian uudelleen sen johtokunnan harkittavaksi. Johtokunta, jolle Liiton sihteeri valmisti mukana seuraavan »Huomautuksia» sisältävän promemorian, lienee päättänyt, että se saatuaan Pvmten vastauksen lähettää monistettuna kirjelmänsä ynnä molemmat edellämainitut promemorat sekä Pvmten vastauksen Liiton jäsenille.

Joskohta on epämieluisia olla kirjeenvaihdossa Liiton kanssa, joka sihteerinsä välityksellä yhäti jatkaa vääristelevää esitystään Suomen Pankin toimenpiteistä ja niiden tarkoituksista, lienee sentapaisen vastauksen antaminen, johon ehdotus seuraa, paikallaan.

Suomen Tukkukauppiain Liitto.

Esiteltäessä Suomen Tukkukauppiain Liiton kirjelmää viime joulukuun 27 p:ltä päättivät Pankkivaltuusmiehet Liitolle ilmoittaa, että Pankin hallinto alati seuraa maan taloudellisten olojen ja rahamarkkinain kehitystä voidakseen, niin pian kuin se niille vahinkoa tuottamatta näyttää olevan mahdollista, alentaa Pankin korkomääriä, joiden nykyään elinkeinoelämälle tuottama rasitus on Pankin hallinnolle tunnettu.